

עיגון סמכויות נרחבות לשב"כ בזירת הטכנולוגיה והסייבר תזכיר לתיקון חוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב-2002

לקוחות יקרים,

ביום 11.12.2023 פרסם משרד ראש הממשלה תזכיר לתיקון חוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב-2002 ("התזכיר"), המבקש לעגן הסדרים לפעולת שב"כ בזירת הטכנולוגיה והסייבר, ולהעניק לו סמכויות נרחבות לקבל לידיו גישה למאגרי מידע, לחפש ולאסוף מידע באופן סמוי מחומרי מחשב ולבצע פעולות לצורך חדירה למחשב, שיבוש פעולתו, הפרעה לשימוש בו, ומחיקה, שינוי או שיבוש של חומר מחשב.

כמו כן, התזכיר מציע להרחיב את סמכות שב"כ להורות לספקי שירותי תקשורת למסור לו נתוני תקשורת ונתונים נוספים מרשת האינטרנט, ולהקים מנגנון שיאפשר לשב"כ, בהתקיים צורך חיוני, להפעיל סמכויות שאינן מנויות בחוק בקשר למידע, וזאת לתקופה זמנית וללא צורך בתיקון חקיקה. לצד סמכויות אלה, מוצע להחיל מנגנוני בקרה ופיקוח מצומצמים, המתבססים בעיקרם על סמכויות והיתרים מאת ראש הממשלה, ואינם כוללים מנגנוני פיקוח מטעם בית המשפט.

להלן עיקרי התזכיר:

סמכות לקבל או לאסוף מאגרי מידע

התזכיר מציע לעגן את סמכות שב"כ לקבל או לאסוף מאגר מידע הדרוש לו לצורך סיכול ומניעה של פעילות בלתי חוקית שמטרתה לפגוע בביטחון המדינה, בסדרי המשטר הדמוקרטי או במוסדותיו, או לצורך אבטחת אנשים, מידע ומקומות לפי קביעת הממשלה. מוצע כי שב"כ לא יאסוף מאגר מידע, אלא בנסיבות שבהן לא ניתן באופן סביר לקבלו. בדברי ההסבר לתזכיר מובהר כי הוראה זו מתבססת על ההנחה שקבלת מאגר בהסכמה כרוכה בפגיעה פחותה בפרטיות, מאשר איסוף מאגר, אשר ככלל, אינו טעון הסכמה.

סמכות קבלת המאגר או איסופו לא תחול על מאגר הכולל רק מידע בעל רגישות מיוחדת, או כשלא ניתן להפריד במאגר בין המידע בעל הרגישות המיוחדת למידע שאינו כזה. סוגי המידע שייחשבו "מידע בעל רגישות מיוחדת" כוללים מידע רפואי, מידע גנטי, מידע שחלה עליו חובת סודיות בדין ומידע על מצבו הכלכלי של האדם. בנוסף, בהגדרה זו נכלל מידע על דעות פוליטיות, אמונות דתיות ומידע על צנעת חייו של האדם (כגון העדפותיו המיניות), אך למעט מצבים שבהם מידע זה "עלול לבסס חשש ממשי למעשים שלא כדיון". כמו כן, מידע בעל רגישות מיוחדת יכלול גם נתונים ביומטריים (זאת, להבדיל מאמצעי זיהוי ביומטרי, כמו תמונת פנים שממנה ניתן להפיק נתון ביומטרי, ובו יהיה ניתן לעשות שימוש על בסיס צורך פרטני).

כמו כן, סמכות קבלת המאגר או איסופו לא תחול על מאגר שאפשרות קבלתו הוסדרה בדין אחר. דברי ההסבר לתזכיר מתייחסים בהקשר זה לאיסוף מידע ממאגרים ציבוריים לפי חוק הגנת הפרטיות או איסוף מידע שאינו עולה לכדי מאגר מידע.

בתזכיר מוצע להסדיר את קבלת מאגר המידע או איסופו באמצעות שני מסלולים: (א) מסלול הדורש את היתר ראש הממשלה, על יסוד בקשה של ראש שב"כ ולאחר קבלת חוות דעת מטעם היועץ המשפטי לממשלה. התזכיר מנחה את ראש הממשלה לשקול את מידת הפגיעה בפרטיות ומגביל את מתן ההיתר לשנתיים (עם אפשרות לחידושו בשנתיים נוספות כל פעם). ככל שניתן ההיתר, שב"כ יוכל לעשות שימוש במאגר המידע לצורך כלל תפקידיו לפי חוק, ולא רק לצרכים שבגינם ניתן ההיתר; (ב) מסלול הדורש את אישור ראש שב"כ בלבד, במצבים שבהם הוא שוכנע כי קיים צורך דחוף בקבלת המאגר או באיסופו ובשל כך אין יכולת לקבל היתר מקדים מראש הממשלה, וזאת לאחר ששקל את מידת הפגיעה בפרטיות, ותוך הודעה מידית ליועץ המשפטי לממשלה ולראש הממשלה, שרשאי לבטל את ההיתר. במסלול זה, ייעשה שימוש במאגר (להבדיל מעצם קבלת המאגר או איסופו) רק לאחר קבלת היתר מראש הממשלה.

ראש שב"כ יידרש לדווח על אופן הפעלת סמכות זו לראש הממשלה וליועץ המשפטי לממשלה אחת לשלושה חודשים, וכן לוועדת הכנסת לענייני השירות אחת לשנה.

סמכות לחיפוש סמוי במחשב ובחומר מחשב

בתזכיר מוצע להרחיב את סמכות שב"כ לערוך חיפושים סמויים, כך שתכלול נוסף על הסמכות להיכנס לחצרים ולכלי רכב, גם סמכות לבצע חדירה סמויה לחומר מחשב (הכוללת חיפוש ואיסוף מידע) לצורך סיכול ומניעה של פעילות בלתי חוקית שמטרתה לפגוע בביטחון המדינה, בסדרי המשטר הדמוקרטי או במוסדותיו; לצורך אבטחת אישים, מידע ומקומות שקבעה הממשלה; וכן לצורך פעילות בתחום אחר שקבעה הממשלה ואושרה על ידי ועדת הכנסת לענייני השירות, שנועדה לשמור ולקדם אינטרסים ממלכתיים חיוניים לביטחון הלאומי של המדינה. צורך אחרון זה מהווה "סעיף סל", המאפשר להפעיל את הסמכות ביחס למגוון רחב של מקרים שאינם מנויים בחוק באופן מפורש.

בדומה לסמכות לעניין קבלת מאגר מידע או איסופו, החיפוש הסמוי יתאפשר בשני מסלולים: מסלול בהסמכה בכתב מאת ראש הממשלה, ומסלול לצרכים דחופים בהיתר מאת ראש שב"כ תוך דיווח לראש הממשלה, כשהאחרון יהיה רשאי לבטל את ההיתר או להאריכו. הסמכה לחיפוש סמוי אצל בעלי מקצוע שחל לגבי עבודתם חיסיון (עורכי דין, רופאים, פסיכולוגים, עובדים סוציאליים או כהני דת) תיעשה תחת הליך פיקוח מחמיר יותר, הדורש בין היתר אישור בית משפט.

ראש שב"כ יידרש לדווח על אופן הפעלת סמכות זו לראש הממשלה וליועץ המשפטי לממשלה אחת לחודש, וכן לוועדת הכנסת לענייני השירות אחת לשנה.

סמכות לביצוע פעולה בחומר מחשב

עוד מוצע לעגן בחוק את סמכות שב"כ לבצע פעולות בחומר מחשב לצורך סיכול או מניעה של פעילות טרור או ריגול במטרה למנוע פגיעה בחיי אדם או פגיעה חמורה בביטחון המדינה. ההסמכה לביצוע הפעולות היא רחבה, וכוללת חדירה לחומר מחשב, שיבוש פעולה של מחשב או הפרעה לשימוש בו, וכן מחיקה, שינוי או שיבוש של חומר מחשב או הפרעה לשימוש בו. גם סמכות זו תתאפשר באמצעות היתר מאת ראש הממשלה, או במקרים דחופים באמצעות היתר ל-48 שעות מאת ראש שב"כ, תוך דיווח מידי לראש הממשלה וליועץ המשפטי לממשלה, שיהיו רשאים לבטל את ההיתר.

ראש שב"כ יידרש לדווח על אופן הפעלת סמכות זו לראש הממשלה וליועץ המשפטי לממשלה אחת לחודש, וכן לוועדת הכנסת לענייני השירות אחת לשנה.

קבלת נתוני תקשורת מספקי שירותי תקשורת

התזכיר מציע להרחיב את העיגון החוקי של סמכות שב"כ לקבל מספקי שירותי תקשורת נתוני תקשורת (ובכלל זה נתוני מיקום, נתוני תעבורה ונתוני מיוני), כך שיכללו גם נתוני תקשורת מרשת האינטרנט, כמו גם נתונים נוספים מרשת האינטרנט המעידים על יעדי השימוש ברשת, וכן נתונים הנוגעים להפעלת מערכות תקשורת. קבלת מידע ביחס לנתוני שימוש באינטרנט תוגבל רק למטרות סיכול טרור או ריגול ואבטחת אישים, זאת עקב הפגיעה הנוספת בפרטיות הכרוכה בקבלתם. קבלת המידע תיעשה בדרך של הוראה מאת ראש שב"כ לספק שירותי התקשורת שתוקפה עד חמש שנים (עם אפשרות הארכה), לאחר ששקל שיקולי פרטיות, ותוך דיווח לראש הממשלה (שיהיה ראשי לבטל את ההוראה או לסייגה) וליועץ המשפטי לממשלה.

ראש שב"כ יידרש לדווח על אופן הפעלת סמכות זו לראש הממשלה וליועץ המשפטי לממשלה אחת לשלושה חודשים, וכן לוועדת הכנסת לענייני השירות אחת לשנה.

צורך חיוני בהפעלת סמכות שאינה נכללת בחוק

מוצע לקבוע כי בהתעורר צורך חיוני בהפעלת סמכות שב"כ שעניינה מידע או סוגי מידע, **כשסמכות זו אינה מוקנית לו בחוק**, וכשהיא נדרשת לצורך סיכול ומניעה של פגיעה בביטחון המדינה, בסדרי המשטר הדמוקרטי או במוסדותיו; לצורך אבטחת אנשים, מידע ומקומות; או לצורך פעילות בתחום אחר שקבעה הממשלה, ועדת השרים לענייני השירות, באישור ועדת הכנסת לענייני השירות, תוכל להקנות לשב"כ את הסמכות הנדרשת, וזאת למשך שנה (עם אפשרות להארכה בשנה נוספת) או עד לעיגון הסמכות בחוק, ככל שהשתכנעה כי התעוררו נסיבות המצדיקות זאת. התזכיר כולל חובות דיווח על אופן הפעלת הסמכות.

סיכום

התזכיר המוצע צפוי להרחיב באופן משמעותי את סמכויות שב"כ המעוגנות בחוק ביחס לפעולות בזירת הטכנולוגיה והסייבר. התזכיר מסמיך את שב"כ לערוך חיפוש ולאסוף מידע בחומרי מחשב ובמקרים מסוימים גם להפריע לפעולת המחשב ולמחוק, לשנות ולשבש את חומרי המחשב (למשל באמצעות שימוש בתוכנות רוג'לה), לקבל גישה למאגרי מידע (באמצעות קבלת המאגר בהסכמה, ובמקרים בהם הדבר אינו סביר, באמצעות איסוף המאגר שלא בהסכמה) וכן להורות לספקי שירותי תקשורת להעביר נתוני תקשורת ונתונים נוספים מרשת האינטרנט. החשש לפגיעה המשמעותית בזכות לפרטיות הגלום בהפעלת סמכויות אלה מקבל מענה בתזכיר באמצעות סמכויות פיקוח מוגבלות שנעדרות מנגנוני בקרה מטעם בית המשפט, ומתבססות על מתן סמכות והיתרים מאת ראש הממשלה שנדרש לבחון שיקולי פרטיות, על מעורבות מוגבלת של היועץ המשפטי לממשלה ועל חובות דיווח חשאיות של שב"כ כלפי גורמים אלה וכלפי הכנסת.

תזכיר החוק פורסם להערות הציבור, וניתן להעביר התייחסויות אליו **עד לסוף יום 1.1.2024**.

מחלקת הסייבר וטכנולוגיות המידע במשרדנו עומדת לרשותכם לצורך בחינת ההשפעה של התזכיר המוצע, וכן לסיוע בליווי תהליך החקיקה והגשת ניירות עמדה והתייחסויות בקשר לתזכיר.

עדכון זה נכתב על ידי אמיר איל.
למידע נוסף ניתן לפנות אל:

03-6941320

adat@fbclawyers.com

עו"ד עמית דת

03-6941320

orachum@fbclawyers.com

עו"ד עמרי רחום-טוויג